

URMELE PRINCIPALE ȘI SECUNDARE ALE UTILIZĂRII ARMELOR DE FOC

Andrei GUȚU

CZU: 343.344:351.753

gutu.3991@gmail.com

Studying Judicial ballistic is determined by the commission of various serious crimes, starting with illegal trafficking of firearms and ammunition and ending with armed attacks and killing of persons. The need to analyse and obtain data about firearms used in the commission of crimes, to identify and illustrate the criminal picture, led to the emergence of a new field of research, namely judicial ballistics. Judicial ballistics has its own objects of study, tasks and connections with other sciences. Among the tasks of judicial ballistics, an important role is played by the detection and study of evidence created by firearms when the crimes are committed.

Armele de foc, fie ele confecționate industrial sau artizanal, deținute legal sau ilegal, au constituit și vor constitui un mijloc cu grad înalt de pericol social, utilizat la săvârșirea faptelor ilicite. Dacă e să urmărim datele statistice înregistrate și aici mă refer la Nota informativă privind activitatea de supraveghere a circulației armamentului, emisă de către Inspectoratul General al Poliției, putem observa că, în anul 2019, au fost înregistrate 93 de infracțiuni comise cu utilizarea armelor de foc, dintre care: cu arme la evidență – 32 de infracțiuni, cu arme deținute ilegal – 40, iar în 21 de cazuri nu a fost stabilit tipul armei. În topul infracțiunilor comise cu utilizarea armelor de foc, conform notei informative, s-au clasat infracțiunile prevăzute de art. 155, art. 188 și art. 287 Cod penal al RM. În anul 2020 se atestă o creștere a numărului de infracțiuni săvârșite cu utilizarea armelor de foc, astfel, doar în primul semestru s-au înregistrat 42 de infracțiuni comise, ceea ce constituie deja aproximativ 45% din numărul total de infracțiuni înregistrate pe întreg anul 2019.

În toate cazurile comise cu armele de foc, organul de urmărire penală are scopul de a elucida circumstanțele în care a fost utilizată arma, iar acest lucru este posibil în urma dispunerii și efectuării expertizei în domeniul balisticii judiciare. În literatura de specialitate română, balistica judiciară este definită ca ramură a tehnicii criminalistice care, prin folosirea metodelor și a mijloacelor tehnico-științifice specifice, se ocupă cu examinarea criminalistică a armelor de foc, a munițiilor, a elementelor de muniție și a urmelor create în timpul tragerii, în scopul identificării armei de foc și a clarificării aspectelor legate de împrejurările în care aceasta a fost folosită la săvârșirea unei fapte [1, p.12].

Altfel spus, balistica judiciară reprezintă o ramură a tehnicii criminalistice care studiază construcția și funcționarea armelor de foc, fenomenele de tragere și urmele determinate de acestea, munițiile și părțile componente ale acestora, în scopul soluționării problemelor apărute în cadrul unui proces judiciar.

În contextul dat, ne interesează urmele determinate de fenomenele de tragere cu armele de foc, întrucât acestea formează unul din obiectele de studiu ale balisticii judiciare, iar descoperirea și examinarea acestor categorii de urme constituie sarcina de bază a expertizei balistice.

Prin folosirea armelor de foc se creează două categorii de urme: principale și secundare. Unele se găsesc pe arme și pe muniții, altele pe corpul (sau în corpul) omului și pe obiectele-țintă.

Aceste urme pot fi definite ca acele elemente materiale ce apar consecutiv tragerii cu arma de foc, compuse atât din elemente de muniție și urmele pe care acestea le poartă, cât și efectele produse de tragere asupra țintei și a mediului înconjurător [1, p.47]. Urmele de acest tip apar în cazul în care este efectuată o tragere cu arma de foc și pot fi descoperite la locul faptei sau recuperate de la persoane (trăgător, victimă) sau de pe obiecte.

În lumina celor relatate, din categoria urmelor principale ale utilizării armelor de foc, fac parte:

1. arma de foc propriu-zisă și părțile componente ale acesteia;
2. munițiile, elementele componente și urmele create de armă pe acestea;
3. urmele de perforare, pătrundere și ricoșeu.

Arma de foc constituie un dispozitiv de tragere destinat din punct de vedere constructiv pentru nimicirea țintei, la care proiectilul este pus în mișcare de energia gazelor rezultată în urma arderii pulberii sau altei substanțe de propulsare, și constă din următoarele părți componente de bază: țeava, mecanismul de dare al focului și mecanismul de închidere. Munițiile, din punct de vedere criminalistic, nu constituie altceva decât obiecte multicomponente, de unică folosință (de unică acțiune), destinate pentru lovirea țintei ca rezultat al utilizării energiei formate în urma arderii încărcăturii de pulberi sau altei substanțe de combustie ca urmare a tragerii dintr-o armă de foc.

Urmele de perforare, adică acele urme care pătrunzând în țintă, străbat și distrug materialul acesteia, le sunt caracteristice trei elemente identificatoare: a) orificiul de intrare; b) orificiul de ieșire; c) canalul. În funcție de tipul obiectului/țintei (corpul uman, îmbrăcăminte, obiecte din metal, lemn, sticlă etc.) asupra căreia s-a efectuat tragerea, caracteristicile orificiilor de intrare și ieșire diferă de la una la alta.

Urmele de pătrundere reprezintă perforări fără ieșire ce se formează, atunci când proiectilul a pierdut considerabil viteza inițială, în aer, când proiectilul a trecut de câteva obstacole intermediare ori atunci când ținta este foarte groasă și materialul este relativ rezistent. Elementele componente ale acestor urme sunt: orificiul de intrare și canalul.

Urmele ricoșeurilor sunt urme de adâncime cu caracter dinamic create la suprafața obiectelor lovite de proiectil, sub un unghi de incidență mic sau când ținta are duritate și densitate foarte mare [3, p.338].

În categoria urmelor secundare ale utilizării armelor de foc se include: 1) inelul de ștergere; 2) rupturile și arsurile provocate de acțiunea flăcării și presiunea gazelor eliminate în urma arderii încărcăturii de pulbere; 3) particulele de pulbere nearsă sau arse incomplet; 4) tatuajul.

Inelul de ștergere se formează prin depunerea a unor substanțe străine (praf, ulei, funigine), iar când trece prin țintă substanțele se șterg de pe acesta și se depun pe suprafața cu care intră în contact. Pentru indentificarea lui, se ia în considerare faptul că are o culoare închisă și se găsește în jurul orificiului de intrare. Rupturile și arsurile provocate de acțiunea mecanică a flăcării și presiunii gazelor apar ca rezultat al tragerii de la distanțe mici sau cu arma de foc lipită de țintă, iar limita de acțiune a acestor factori depinde de înseși particularitățile constructive ale armei de foc utilizate.

Tatuajul se creează doar la tragerea cu țeava armei de foc lipită de corpul țintei. În acest caz, se reproduce integral sau parțial forma gurii țevii [2, p.89].

În concluzie, organul judiciar poate să soluționeze cauza numai pe baza stabilirii exacte a împrejurărilor de fapt ale acesteia, aplicând prevederile cuprinse în normele de drept corespunzătoare acestei situații. De aici rezultă că probațiunea este faza cea mai însemnată din activitatea organelor judiciare, prin aceasta stabilindu-se realitatea faptelor deduse spre soluționare.

Examinarea în condiții de laborator a urmelor principale și secundare ale utilizării armelor de foc poate contribui la relevarea unor circumstanțe ce pot avea importanță pentru organul judiciar. De regulă, arma de foc sau munițiile și părțile componente ale acestora, depistate la fața locului săvârșirii faptei ilicite, pot oferi informații despre tipul armei utilizate, tipul muniției, calibrul etc. În baza urmelor de pătrundere, urmelor de perforare, rupturilor cauzate de acțiunea flăcării și presiunii gazelor, pot fi stabilite direcția, unghiul și distanța de la care a fost efectuată tragerea cu arma de foc.

Referințe:

1. PLEȘEA, Ion, DOBREA Daniel Gheorge. *Balistica Judiciară*. Aspecte teoretice și practice. București: H.G. CHIMICS S.R.L., 2013.
2. DAN, Eugen-Ioan. *Criminalistică*. Tîrgu-Mureș, 2015.
3. IONESCU, Florin. *Criminalistica*. Bucuresti: Editura Universitară, 2008.
4. NOTA INFORMATIVĂ privind activitatea de supraveghere a circulației armamentului în perioada a 12 luni ale anului 2019 și în perioada I semestru al anului 2020, emisă de către Inspectoratul General al Poliției al MAI al RM (Accesat: 10.02.2022). Disponibile: <https://politia.md/ro/advanced-page-type/rapoarte-si-evaluari>

Recomandat

Mihail GHEORGHITĂ, *dr.hab., prof. univ.*